

Några iakttagelser över fågelfaunan på Aunusnäset.

OLOF PALMGREN.

Följande ornitologiska observationer äro gjorda under tiden vintern 1942—sommaren 1943 inom begränsade områden på västra delen av Aunusnäset, det s. k. Ladoga—Syväri-avsnittet samt trakterna Kuuttilahti—Piltsujoki—Sekeenjärvi, samt österut i trakterna av Pitkajärvi—Kuujärvi—Palteenkylä.

De rådande förhållandena hava tyvärr ej tillåtit observationer i den omfattning som skulle ha varit nödvändig för att få en exakt bild av fågelfaunan i dessa trakter, i synnerhet under flyttningstiden vid Ladoga, enär möjligheterna att röra sig omkring i nejderna naturligtvis varit starkt begränsade, men jag hoppas dock att dessa iakttagelser ha en uppgift att fylla som bidrag till en mera vittomfattande sammanfattning av fågelfaunan i dessa, ur ornitologisk synpunkt litet kända trakter.

Närmast Ladoga är landskapet mer eller mindre krigshärjat och man torde därför kunna antaga att fågelfaunan blivit mycket lidande därav, främst beträffande skogs-, sim- och rovfåglar, vilka under andra förhållanden säkerligen skulle ha varit mycket rikligare företrädda.

I synnerhet har det rikligt florerande skyttet väsentligt bidragit till fågelfaunans decimicering framförallt beträffande hönsfågelbeståndet. Detta gäller inom hela det undersökta området. Man kan hela dagar röra sig ute utan att se en enda tjäder, orre eller hjärpe, trots att markerna äro de mest idealiska för skogsfågel. Mycket önskvärt vore därför om någonting skulle göras åt saken för att förbättra förhållandena, främst från statens och militärförvaltningens sida i samråd med jaktvårdsexperter.

Vegetationen närmast trakten av Piltsujoki består främst av gran, tall och lövträd, ofta som blandskog och vanligtvis så tät att solstrålarna knappt nå marken, som är täckt av en riklig snårvegetation. Stranden vid Ladoga påminner om stränderna av Finska viken vid Terijoki, långgrunda sandstränder, högre upp bevuxna av gräs och buskar. Mellan Ladoga, Kuuttilahti och Sekeenjärvi finnas stora kärr genomdragna av låga åsar bevuxna med sparsam tallskog, och där marken är högre, präktiga gran- och blandskogar. Mera österut i trakten av Pitkajärvi—Palteenkylä växer det främst

lövskog, men ställvis även gran- och blandskog, och vid Syväridalen vid samma trakt äro buskmarkerna dominerande. Iakttagelserna i dessa trakter äro gjorda under sommaren (juni—juli) 1943.

Corvus c. corax L. Allmän i de västra delarna av området, i synnerhet i närheten av Ladoga. Tämligen sällsynt mera österut. Om vintern ser man fåglarna vanligen i flockar på ca. 7—15 ex., men redan i slutet av februari mest parvis. Under häckningstiden uppträda fåglarna mycket tyst och skyggt och bliva därför mindre observerade.

Corvus f. frugilegus L. Icke iakttagen inom området, men nämnas kan att arten är allmän i trakterna av Aunuksenlinna samt i närheten av byn Mäkriä, där arten bl. a. häckar i en stor koloni.

Corvus corone cornix L. Tämligen sällsynt i hela området. Endast i närheten av odlingar allmännare.

Coloeus monedula L. Allmän i byarna. Häckar vanligen på gårdsvindarna. Arten är föga skygg, ungefär som duvorna i H:fors.

Pica p. fennorum Lönnb. Tämligen allmän inom hela området.

Garrulus g. glandarius L. Tämligen sällsynt inom hela östra området. Något allmännare västerut.

Sturnus v. vulgaris L. I närheten av odlingar allmän; häckar allmänt i byarna i holkar som upphängts på husväggarna eller vid långa störar.

Pastor roseus L. Den 17. VII. observerades vid Hikiniemi tvenne rosenstarar och i slutet av maj vid Piltsujoki ett exemplar. Var tyvärr ej själv i tillfälle att se fåglarna, men sagesmännen, som äro vederhäftiga personer, lämnade en beskrivning av fåglarna (som de själva icke kände) som icke medger något tvivel beträffande arten (tofsen på huvudet, färgteckningen).

Carduelis spinus (L.). Tämligen allmän. Observerade en flock grönsiskor ännu i slutet av maj vid Piltsujoki, trots att arten då redan hade bo.

Carduelis linaria (L.). Observerad endast om vintern.

Pyrrhula p. pyrrhula (L.). Sparsamt förekommande inom hela området.

Carpodacus e. erythrinus (Pall.). Allmän inom det östliga området, i synnerhet i trakterna av Pitkäjärvi—Kuujärvi—Palteenkylä. Arten anträffad häckande i koloni vid Joensuu by (Pitkäjärvi) ca. 7—8 par. Ett bo med fyra flygfärdiga ungar anträffat i Palteenkylä. Samma dag flere utflugna ungar. Rosenfinkens typiska häcknings-

terräng är de stora buskmarkerna kring odlingarna nära Syväridalen, där arten är en av de vanligaste sångfågelnarna.

Loxia c. curvirostra L. Allmän inom hela området, där det växer barrskog.

Fringilla c. coelebs L. Bofinken är allmän inom hela området både på de torra hedmarkerna och i de sumpiga, glesa tallskogarna. Bland ett flertal bofynd kan nämnas Piltsujoki 19. V. 5 ägg, Sekeenjärvi 29. V. 5 ägg, Pitkäjärvi den 19. VI. 5 nysskläckta ungar.

Passer d. domesticus (L.). Allmän i byarna. Gråsparven har dessutom utvandrat från byarna till militärförläggningar bl. a. vid Kuutilahti, där arten redan är allmän.

Passer m. montanus (L.). Allmän i Palteenkylä by vid Syväri-

Emberiza c. citrinella L. Inom hela området allmän.

Emberiza hortulana L. Tämligen sällsynt.

Plectrophenax n. nivalis (L.). Ofta iakttagen på vårvintern under flyttningstiden.

Alda a. arvensis L. Allmän. En typisk häckningsterräng för lärkan äro de stora gräs- och buskbevuxna sanddynerna vid Ladogas strand samt de odlade markerna vid byarna.

Anthus t. trivialis (L.). Förekommer i all slags terräng inom hela området. Bland bofynd kan nämnas: Piltsujoki den 21. V. bo med 5 ägg, Pitkäjärvi 11. VI. bo med 5 st. nysskläckta ungar.

Anthus pratensis (L.). Allmän inom hela området vid fält och buskmarker. Palteenkylä den 27. VI. bo med 5 ruvade ägg.

Motacilla flava L. Allmän inom hela området.

Motacilla a. alba L. Allmän inom hela området.

Certhia f. familiaris L. Trädkryparen har jag iakttagit endast ett fåtal gånger på hösten tillsammans med mesar.

Parus m. major L. Tämligen allmän inom hela området i all slags terräng.

Parus c. cristatus L. Allmän inom hela barrskogsområdet.

Parus atricapillus borealis Selys. Den allmännast förekommande mesarten inom området.

Aegithalos c. caudatus (L.). Om vintern rikligt förekommande i stora flockar, 10—25 exx., ofta tillsammans med gråmesar. Iakttagen ofta under häckningstiden i trakten av Kuujärvi.

Regulus r. regulus (L.). Allmän inom hela barrskogsområdet.

Muscicapa s. striata (Pall.). Tämligen allmän inom hela området.

Muscicapa h. hypoleuca (Pall.). Allmän inom hela området. Rikligast förekommer arten i skogar, där aspen och granen bilda blandskog.

Phylloscopus collybita abietinus (Nilss.). Inom hela barrskogsområdet allmän.

Phylloscopus trochilus acredula (L.). Allmän inom hela området. Palteenkylä 8. VII. bo med fyra ägg.

Phylloscopus s. sibilatrix (Bechst.). Synnerligen allmän i trakterna av Piltsujoki. Enligt min beräkning kommo på fyra par lövsångare ca. 10 par grönsångare i lövskogarna i trakten av Piltsujoki, och där förekom dock lövsångaren synnerligen talrikt.

Hippolais icterina Baldenst. Sällsynt. I trakterna av Piltsujoki hördes en hane sjunga i slutet av maj regelbundet flere dagar.

Sylvia borin (Bodd.). Allmän inom hela området.

Sylvia c. communis Lath. Den allmännaste Sylvia-arten inom området.

Turdus pilaris L. Tämligen sällsynt inom området. Piltsujoki 22. V. bo med 5 ruvade ägg.

Turdus v. viscivorus L. Näst efter taltrasten är dubbeltrasten den vanligaste trastarten inom området. Den är mycket skygg och blir därför sällan observerad. Sjunger dygnet runt, men sången kulminerar omkring kl. 22. Sjunger sällan i toppen av ett träd, vanligen nära stammen av en gran.

Turdus ericetorum philomelos Brehm. Allmän inom hela barrskogsområdet. Piltsujoki den 14. V., 16. V., 17. V. tre bon med resp. 4, 5, 5 ägg.

Turdus musicus L. Tämligen sällsynt inom området.

Oenanthe oe. oenanthe (L.). Tämligen allmän i bebodda trakter av området.

Saxicola r. rubetra (L.). Allmän. Buskskvättan synes föredra ungefär samma häckningsterräng som rosenfinken, dock ej bland de tätaste buskmarkerna. Palteenkylä 9. VII. bo med 3 ägg.

Phoenicurus ph. phoenicurus (L.). Allmän, dock ej i de stora lövskogsområdena. Piltsujoki bo med 3 ägg den 21. V.

Luscinia luscinia (L.). I de låga buskmarkerna i närheten av vatten är näktergalen allmän i synnerhet i trakterna av Kuujärvi—Palteenkylä. I dessa trakter kan man få höra näktergalen sjunga från alla väderstreck och då lätt konstatera huru individuellt olika de enskilda fåglarna sjunga.

Erithacus r. rubeculus (L.). Allmän inom hela området.

Hirundo r. rustica L. Allmän inom hela området.

Riparia r. riparia (L.). Allmän i Syväridalen.

Apus a. apus (L.). Förutom i byarna häckar arten tämligen allmänt på de torra tallåsarna i ihåliga träd. Den 5. VI. hittade jag ett tornsvalebo i en ihålig tall vid Sekeenjärvi. Nedanom boet lågo äggskal av svart och vit flugsnappare, så antagligen hade tornsvalorna tagit flugsnapparnas bo i besittning.

Caprimulgus e. europaeus L. Allmän inom området. Omkring den 8. VII. hittades ett bo i Pitkajärvi med två dunungar.

Dryobates m. major (L.). Förekommer allmänt inom området.

Dryobates l. leucotus (Bechst.). Tämligen allmän inom området.

Dryobates m. minor (L.). Tämligen sällsynt. Observerad endast i de västra delarna av området.

Dryocopus m. martius (L.). Tämligen allmän inom området. Pitkajärvi den 11. VI. bo i en asp med 4 flygfärdiga ungar.

Lynx t. torquilla L. Tämligen sällsynt inom området.

Cuculus c. canorus L. Allmän inom hela området.

Surnia u. ulula (L.). Ett exemplar skjutet i september 1942.

Glaucidium p. passerinum (L.). Under hösten och vintern 1942—1943 allmän i de västliga delarna av området. Ett tiotal exemplar skjutna i december 1942 och iakttagen otaliga gånger under tiden december—januari. Föga skygg. En spurvuggla grep ett springande möss ca. 1 meter från mina fötter. Sitter gärna i en grantopp och vrider ofta på stjärten som en skata; ibland är stjärten rakt uppåtriktad, vanligen då den är antastad av andra fåglar.

Aegolius f. funereus (L.). Iakttagen samma tid som spurvugglan, dock var pärlugglan ej så allmän. Ett tiotal exemplar skjutna under vintern 1942—1943.

Strix nebulosa lapponica Thunb. Tvenne exemplar skjutna, januari 1942 Subetz, mars 1942 Piltsu.

Strix u. uralensis Pall. Allmän vintern 1942—43. Ett tiotal exemplar skjutna. Iakttagen i september 1 ex. (Gumbariza), november 3 ex. (Gumbaritza), december 6 ex. (Subetz).

Strix a. aluco L. Som slagugglan.

Falco p. peregrinus Tunst. Sällsynt, iakttagen endast ett fåtal gånger, men häckar antagligen då den iakttagits även häckningstiden.

Falco s. subbuteo L. Tämligen sällsynt inom området, men observerad vid Ladoga under häckningstiden.

Falco columbarius aesalon Tunst. Tämligen ofta iakttagen under flyttningstiden.

Falco t. tinnunculus L. Endast ett exemplar iakttaget: Vaaseni den 7. VII. 1943.

Aquila ch. chrysaëtus (L.). Iakttagen under flyttningstiden ett tjugotal gånger.

Buteo l. lagopus (Brünn.). Allmän under flyttningstiderna.

Buteo b. buteo (L.). Tämligen sällsynt inom området, men häckar troligtvis.

Circus ae. aeruginosus (L.). På de stora kärrmarkerna tämligen allmän.

Accipiter g. gentilis (L.). Tämligen allmän.

Accipiter n. nisus (L.). Något allmännare än duvhöken.

Haliaetus albicilla (L.). Häckar antagligen i trakten av Haapaniemi (Hapanova) udde vid Ladoga. Iakttog i maj nästan dagligen ett par havsörnar i denna trakt, men var tyvärr ej i tillfälle att undersöka udden. Två havsörnar blevo skjutna på hösten 1942 vid Subetz. Den 16. V. 1943 hittade jag ett havsörnbo i närheten av Piltsojoki. Boet var byggt i kronan av en medelstor tall och påbyggt med färska kvistar samma vår, men jag såg endast en örn i boets närhet. Boet var tomt och någon äggläggning skedde ej heller senare.

Pernis a. apivorus (L.). Områdets allmännaste rovfågel. En vacker hane skjuten i slutet av maj vid Piltsojoki. Pitkjärvi i början av juli ett bo med 2 dunungar.

Pandion h. haliaetus (L.). Förekommer sparsamt inom området. Häckar antagligen i samma trakt som havsörnen vid Ladoga samt i Syväridalen.

Anser f. fabalis (Lath.). Stora flockar iakttagna vid Ladoga under flyttningstiden.

Anas p. platyrhyncha L. Allmän inom hela området.

Anas c. crecca L. Tämligen allmän inom hela området.

Bucephala c. clangula (L.). Allmän under flyttningstiden.

Clangula hyemalis (L.). Vid Ladoga allmän flyttningstiden.

Oidemia n. nigra (L.). Våren 1943 synnerligen stora flockar vid Ladoga, 150—400 exx. i flokken.

Colymbus a. arcticus L. Vid lämpliga lokaler inom området ganska allmän. Pitkjärvi 26. VI. ett par med tvenne ungar.

Columba p. palumbus L. Allmän inom hela området.

Charadrius sp.¹⁾ Förekommer allmänt vid Ladogas strand och vid lämpliga lokaler i Syväridalen. Palteenkylä den 3. VII. 1 par strandpipare med halv vuxna ungar.

Vanellus vanellus (L.). Allmän inom området. Tre häckande par i Gumbaritza by vid Ladoga. Palteenkylä den 5. VII. 1943 5 häckande par med halv vuxna ungar.

Tringa glareola L. Allmän inom området.

Tringa ochropus L. Allmän, i synnerhet i trakten av Piltsujoki. Iakttog en slags parningslek: Fåglarna stego högt upp i luften jagande varandra, ibland ovanom trädtopparna, ibland så högt, att man knappt såg dem. Därefter kunde de störta sig rakt ned mot vattnet i segelflykt, hela tiden tätt efter varandra. Leken företogs om kvällarna åtföljd av fåglarnas säregna flöjttoner.

Tringa hypoleucos L. Allmän inom området. Palteenkylä den 5. VII. 1 par med halv vuxna ungar.

Numenius a. arquata (L.). Sparsamt förekommande inom området.

Numenius ph. phaeopus (L.). Ett par gånger iakttagen under vårflyttningen i medlet av maj.

Capella g. gallinago (L.). Allmän inom hela området.

Scolopax r. rusticola L. I trakterna av Pitkjärvi—Kuujärvi allmän. Kuujärvi 21. VII. två bon med 4 starkt ruvade ägg.

Larus c. canus L. Tämligen allmän vid Ladoga. Omkring den 20 maj 5 fiskmåsbon i trakten av Gumbaritza by vid Ladoga.

Larus a. argentatus Pontopp. Sparsamt förekommande vid Ladoga.

Larus f. fuscus L. Förekomsten samma som gråtrutens.

Grus g. grus (L.). Överallt på de stora kärren är tranan allmän. Häckningsplatser bl. a. Sekeenjärvi, Piltsa, Gumbaritza.

Crex crex (L.). Inom hela området är kornknarren allmän vid odlingar.

Tetrao u. urogallus L. Sparsamt förekommande inom området. Tjädern har säkerligen tidigare förekommit mycket allmännare, men krigsbullret och fågelskyttet året om har decimerat fågelstammen kraftigt.

Lyrurus t. tetrix (L.). Något allmännare än tjädern, dock före-

---

¹⁾ Sannolikt *curonicus*, som är känd från Ladoga-stranden och Syväridalen. Redaktionen.

kommer också orren påfallande sparsamt trots de idealiska markerna.

Tetrastes b. bonasia (L.). Järpen förekommer tämligen allmänt inom vissa delar av området, bl. a. i trakterna av Pitkäjärvi—Mäkriänjärvi, men sparsamt i trakten av Ladoga på grund av samma orsaker som tjädern och orren. Mäkriänjärvi den 6. VI. 1943 en ruvande hona. Pitkäjärvi den 7. VI. 1943 bo med 7 svagt ruvade ägg.

Lagopus l. lagopus (L.). Tämligen allmän på de stora kärrmarkerna inom den västra delen av området.

Perdix p. perdix (L.). Observerad endast 14. VII. i Pitkäjärvi, en kull.

Zusammenfassung¹⁾: **Beobachtungen über die Vogelfauna nördlich von Syväri.** Der Verf. stellte seine Beobachtungen als Frontsoldat in der Zeit Winter 1942—Sommer 1943 an; sie können deshalb keinen Anspruch auf Vollständigkeit haben und Untersuchungen über Verteilung der Arten auf Biotope, quantitative Verhältnisse u. s. w. waren ausgeschlossen.

Tiedonantoja.

Ensimmäinen Suomesta löydetty rastaskertun pesä.

Rastaskerttu, *Acrocephalus a. arundinaceus* (L.), pesivänä Suomessa. 30. V. 1943 n. klo 7 havaittiin Herttoniemen Saunalahdessa innokkaasti laulava rastaskerttu-♂. Lintu oleskeli lahden suussa sijaitsevan Fastholmenin etelärannalla, kapeata rantaniittykaistaletta reunustavassa menneenvuotisessa Phragmites-saarekkeessa (n. 50 × 20 m.). Tässä samassa paikassa jatkuvasti pysytellen se lauloi aina havaintopaikalla käydessämme, vuorokaudenajasta riippumatta. 24. VI. lintu oli kuitenkin siirtynyt n. 50 m:n päähän, kapean väylän maasta eroittamaan ruo'ikkovyöhön, jossa se nyt jatkoi säännöllistä lauluaan.

Pesiminen tuntui näinollen varsin todennäköiseltä ja arvelumme saivatkin vahvistusta kesäk. 29 p:n vastaisena yönä, jolloin myös naaras näyttäytyi yhdessä ♂:n kanssa. Ja vihdoin 5. VII. löytyi pesä pitkän etsiskelyn jälkeen.

¹⁾ Von der Redaktion.